„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА

за Аустро-Угарску:

на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н

За Србију (у сребру).

на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 новч свакі пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 122. У Новоме Саду у недељу 10. (22.) августа 1880. ГОДИНА XV.

АУСТРО-СРБСКИ ПРЕГОВОРИ.

△ У „П. Лојду“ у броју од 19. авг. п р. изишао је поводом застанка трговинско-политички преговора међу Аустро-Угарском и Србијом громовит чланак не само противу владе српске, него и у обште противу Србије. Немци и Мађари у Аустро-Угарској, а нарочито њина преса, навикнули су се, да спољашњу политику ове монархије сматрају за њину „домену“, и повластицу, коју само према њиним народно-политичким интересима равнати ваља, а Славене у обште, Србе особито, сумњиче, опадају и нападају, кад покажу и саме симпатије спрам источни Славена у обште, спрам Србије особено, па ма на страни ти симпатија била не само природа, него и правда и правичност. Но кад би се ми на то обзирали, то би принуђени били, да противницима Славена у унутрашњој политици, ма и морално само, помажемо и у самој спољашњој погрешној, или злонамерној политици.

С тога присвајамо себи право, да и у таким међународним стварима ма колико слаби глас свој подижемо у прилог правди и правичности.

У саму садржину ствари неможемо се упуштати, једно што то предпоставља не само научно стручно знање у међународним трговинским одношајима, него и сазнање потребни података, а ни ове, ни на њима основани предлози не излазе на јавност; а друго, што се, као што се јавља, ствар још врзе око начелног и то формалног питања т. ј. око тога: да ли да се уговор са Турском од год. 1862 у погледу трговине, и односно царине узме за основу преговора између Србије и Аустро-Угарске? Аустро-Угарска жели, тражи и захтева, да Србија уговор тај призна и да га прими за основу. Србска влада не пристаје на то. „П. Лојд“ и сам признаје да је правоваљаност уговора од год. 1862. престала, али тражи од србске владе да она на њ пристане са обзиром на услуге, што ји је Аустро-Угарска Србији указала. Питање је, били се Србија и могла повратити на тај базис сад, кад је по признатом јој праву независности са Енглезком и Талијанском склопила трговинске уговоре по начелу „највише повлашћени?“

Но „П. Лојд“ се позива на „наслов услуга Србији учињени?“ Докле ће се с тиме „парадирати“, и „маневрирати?“ И ако је било услуге какве, докле ће се она метати на вагу? Није обрачунано са жељезничким уговором?

Но „П. Л.“ и прети. Пребацује срп. влади, да јој није бриге, ако при томе династији или самосталност Србије постану „жртва“. Но, за оно прво је најјаче јамство у сугласности владаоца и народа, и односно са владаоцем и народом у суглас стојеће владе, и у опште владе, која брани и заступа права и интерес земаљске и народне самосталности.

Што се пак другога тиче, т. ј. саме самосталности Србије, ту би и други ко, или и други који имали речи, и та би самосталност од западне стране само са сугласом Русије могла у опасност доћи, али тек онда би источне Млетке помножене биле са источном Ломбардијом; тек онда би било и источне Пољске.

„И Србија је, вели „П. Лојд“, земљиште, на ком се као што — смо не давно разложили — Русија и Енглеска сусретају, прва у тежњи, да монархију политично ослаби, последња у својој тежњи, да економску конкуренцију монархије ослаби.“ Но из тога не би следовало, да се Србија западном суседству на милост и немилост преда, него то, да сусед спрам ње врши правду и правичност, и да се уздржава правити је политично — ма с почетка и посредно — провинцијом, или „вазалством“, а економно — колонијом.

А да „П. Лојд“ иде на тако што, види се из речи му: „Ако монархија не може ни у Београду своју вољу узвисити до закона — то питамо: у чему се управо састоји источна политика монархије?“ Дакле у томе? Па онда се још чуди „П. Лојд“ зебњи и бризи Србије или — српске владе!

„Ако, јадикује „П. Лојд“, и сам Београд лежи ван круга наше моћи, како се мисли наћи вере, кад се говори о даљој мисији монархије на истоку?“ Но не треба неговати ту веру „на даљр мисију на истоку“, па би онда лакше ишло са чисто „трговинском“ политиком, јер се не би у њу уплетале замке и за политичне цели тобожње мисије на истоку. А да се од источни народа у опште, од Србије особено одклони брига и зебња од таке замке — предуслов, јамство и залога било би оно, жто смо ми толико пута означили као: „јабуке распре“ — издати прекодринском и преколиском српству — две златне јабуке српске!

Кретање људства у Троједној Краљевини.

(Свршетак.)

Овај преглед показује, колико се вишком порода или помора житељство смањило ил умножило у поджупанијама, котарима и градовима течајем година 1870.—1878. и то абсолутним износом и у постотцима житељства, установљена пописом године 1870. Овим податцима додани су још податци о прирату или умањају за доба 1870—4874. с једне а за доба 1875.—1878. с друге стране.

	Житељство је бројем нарасло (+) или се смањило (—)				На 1000 житеља				На 100 деце живо рођене				На 1000 житеља				На 1000 деце умрло је на годину				На 100 деце живо рођене умрло је деце до 1 године				Просеком број је житеља	
	година 1870—1874.	година 1875—1878	година 1870.—1878. у целом	у %	родило се живе	умрло	год. 1878.	г. 1870.—1878.	год. 1874.	просеком 1875.—1878.	год. 1878.	г. 1870.—1874.	год. 1874.	просеком 1870.—1878.	год. 1878.	г. 1870.—1874.	год. 1874.	просеком 1870.—1878.	год. 1874.	просеком 1875.—1878.	год. 1874.	просеком 1875.—1878.	јеке год. нарастао (+) или се смањио (—)	
I. Грађ Хрватска и Славонија																										
1. Поджупаније:																										
делничка	+ 3.299	+ 2.411	+ 5.710	+ 15·99	31·38	45·41	19·74	17·01	32·01	34·93	26·35	44·20	19·31	18·40	34·79	32·49	+ 1·85									
речка	+ 2.024	+ 2.183	+ 4.207	+ 10·16	29·27	42·07	20·46	19·89	33·66	36·20	31·06	45·43	22·21	19·64	40·45	43·81	+ 0·84									
златарска	+ 2.131	+ 2.682	+ 4.813	+ 9 52	33·18	41·15	27·12	22·18	38·61	41·66	29·47	42·58	25·39	22·18	44·63	45·39	+ 0·25									
крапин-топл.	+ 2.698	+ 3.359	+ 6.057	+ 8·48	30·39	40 60	34·80	21 37	38·70	44·71	51·64	56·39	32·04	25·04	61·99	68·46	+ 0·19									
вараждинска	+ 583	+ 3.586	+ 4.169	+ 5·94	36·27	44·47	30 64	23·89	38·31	53·20	39 66	36 82	36·00	28·10	46 37	54 82	— 0·87									
загребачка	+ 421	+ 4.189	+ 4.610	+ 5·68	31·44	42·77	42·18	22 97	48 31	55·83	31·53	39 83	26 55	22 74	51·23	46 55	— 0·39									
јастребарска	+ 198	+ 1 518	+ 1.716	+ 4·90	45·07	50·50	36·24	29·55	46·49	49 08	32·97	44·44	33·27	25 08	49 03	46·65	— 0·70									
копривничка	— 1.998	+ 3 434	+ 1.436	+ 2·46	47 94	50 06	41·95	30·39	64·53	46·77	38 18	41·04	38 18	26 79	44 77	44 77	— 0 74									
крижевачка	— 1.105	+ 1.441	+ 336	+ 0 74	35 39	44 34	31 28	28·88	65·40	46·65	33 18	44·29	33 18	23·44	47·93	47·93	+ 0·07									
пакрачка	— 1.376	+ 1.435	+ 59	+ 0·18	41 82	38 92	28·87	22·81	48·78	44·11	34·81	44·11	34·81	23·44	43 76	47·93	— 0·35									
карловачка	— 1.458	+ 1.034	— 424	— 0·88	35·80	43·99	31 14	23 81	48 48	48 48	48 48	43 99	31 14	23 81	48 48	48 48	+ 0·05									
сисачка	— 1.529	+ 511	— 1.018	— 2·07																						
крижка	— 1.792	+ 554	— 1.238	— 3 15																						
беловарска	— 7.012	+ 3.769	— 3.243	— 3·69																						
осечка	— 4.327	+ 1.900	— 2.427	— 3 85																						
румска	— 3.557	+ 1.245	— 2.312	— 4·55																						
вировитичка	— 4.876	+ 1.986	— 2.890	— 5·36																						
пожешка	— 2.685	+ 306	— 2.379	— 6.61																						
вуковарска	— 6.603	+ 1.420	— 5.183	— 7·24																						
ђаковачка	— 6.220	+ 783	— 5.437	— 11·18																						
Све поджупан.	— 33.184	+ 39 746	+ 6.562	+ 0·61																						
2. Градови	— 2.368	+ 117	— 2.251	— 3·09																						
2. Поджупаније и градови	— 35.552	+ 39.863	+ 4.311	+ 0.38																						
II. Хрватско-славонска Крајина.																										
1. Котари:																										
брињски	+ 2.116	+ 1.130	+ 3.246	+ 12·43																						
перушићки	+ 2.019	+ 361	+ 2.380	+ 12.16																						
костањевачки	+ 572	+ 569	+ 1.141	+ 11·23																						
госпићки	+ 2.152	+ 886	+ 3.038	+ 10·24																						
оточки	+ 2,464	+ 950	+ 3 414	+ 9·60																						
грачачки	+ 1.858	+ 379	+ 2.237	+ 8·67																						
удбински	+ 894	+ 184	+ 1.078	+ 7·35																						
огулински	+ 749	+ 1.428	+ 2.177	+ 6·31																						
заваљски	+ 599	+ 732	+ 1.331	+ 6·15																						
лапачки	+ 1.020	— 157	+ 863	+ 6·07																						
раковачки	+ 264	+ 578	+ 842	+ 4·94																						
дворски	+ 736	— 101	+ 635	+ 3·84																						
слуњски	— 249	+ 924	+ 675	+ 2·07																						
старопазовски	— 1.344	+ 1 458	+ 114	+ 0·47																						
петрињски	— 634	+ 303	— 331	— 1·66																						
дубички	— 848	+ 448	— 400	— 1·80																						
вргинмостски	— 1.028	+ 134	— 894	— 3·08																						
земунски	— 744	+ 183	— 561	— 3·09																						
глински	— 1.095	— 244	— 1.339	— 3·26																						
раковачки	— 1.742	+ 586	— 1.156	— 3·64																						
винковачки	— 2.059	+ 439	— 1.620	— 5.96																						
жупањски	— 2.177	+ 396	— 1.781	— 6·14																						
новски	— 1.200	— 249	— 1.449	— 8·15																						
оријовачки	— 1.711	— 72	— 1.783	— 8·99																						
митровачки	— 3.995	+ 425	— 3.570	— 10·00																						
градишки	— 2.398	— 262	— 2.660	— 11·12																						
гарчински	— 2.802	— 193	— 2.995	— 12 96																						
Сви котари	— 8.583	+ 11.215	+ 2 632	+ 0.39																						
2. Градови	— 879	— 353	— 1.232	— 4.19																						
3. Кот. и град.	— 9.462	+ 10.862	+ 1.400	+ 0·20																						
III. У целом	— 45.014	+ 50.725	+ 5.711	+ 0.22																						

Статистичар нам на послетку вели:

Како ми је била само накана, показати на темељу података, сабраних статистичким уредом колико нам је житељство последњих девет година бројем својим нарасло или смањило се, могао бих ту закључити. Но биће можда од користи, ако се осврнем још на питање, о којем је у нас чешће било говора, да ли наиме ваља непосредни узрок, с којега нам је у толику делу земље нестајало народа, а где-где га нестаје још и данас, тражити или у маленом броју порођаја, ил у великом помору.

Одговор доста поуздан наћи ће се у следећој скрижаљци. Поређавши жупаније и окружја по постотку просечнога им (геометријскога) годишњега прираста или умањаја житељства, исказујем, који је у њих био просечни омер помора према житељству за разд бја 1870.—1878. и 1875 —1878. те године 1878. колико се на хиљаду житеља на годину родило просеком раздобја 1870.—1878. и колико је године 1874. а уз то и просеком година 1875. до 1878. умрло деце до 1 године на сваку стотину деце, за истога раздобја рођене.

Политички преглед.

Познато је, да Порта од сила иште, да јој се продужи тронедељни рок ради решења **црногорског питања**. Сад се пак из Рима јавља, да је у дотичном захтеву Абедин паша додао, да ће Порта све и сва употребити, да Црној Гори за најкраће време Дулцињ преда, јер је коначно напустила мисао о извршењу априлске конвенције. Вели се, да силе увиђају, да је нужно, да се продужи рок за предају, те ће га и збиља продужити до половине септембра (по рим. кал.). Истина, Порта је већ сувише одлагала решење црногорског питања, тако да би ексекутива против ње била оправдана, али кад је Црна Гора преко две године чекала на решење своје ствари, могла би још и који дан причекати, кад би било гарантије, да ће Порта и испунити, што обећава. Али баш у том лежи, што она никад не испуњава оно, што би требала и што је дужна испунити. Да њој није збиља са решењем црногорског питања, види се и по том, што је, као што „Дељи-Њусу“ из Цариграда телеграфишу, њен намењеник за решење истог питања, Рива паша, искао, да га ослободе од оте мисије. Осим тога, Абедин је заступницима сила изјавио, да Порта оружаном руком не може ништа у Албанији учинити. То су потоње вести о стању црногорског питања. Е да ли је све тако, то до овог часа још није потврђено.

Што се тиче другог болесног места на политичком пољу јевропског истока, што се тиче **грчког питања**, вели се, да су скоро све силе поднеле исправке на ноту, којом мисле да репликују Порти на њен одговор на колективну ноту о грчком питању. То је учињено, по што је Енглеска претпрошлог петка разаслала окружницуи поднела нацрт за нову ноту, у којој се одбија последњи предлог портин и иште, да се изврши конференцијска одлука. Из Лондона овако цртају састав те ноте: Силе изјављују, да не могу допустити, да се води дискусија о грчкој пограничној прузи, него реч може бити само о том, како да се изврши предаја Епира и Тесалије. Силе у том нацрту не стављају Порти рок, као у црногорском питању, докле мора извршити конференцијску одлуку о грчком питању. Силе дакле и формално и стварно деле та два питања једно од другог. Међу тим, са Крфа јављају, да из Цариграда непрестано одлазе својевољци у Јањину и да је у целом јањинском вилајету проглашено опсадно стање. Гласови, што су јављали, да у Цариграду предстоји промена министартва, од чега су се многи надали наспорењу и повољном решењу и црногорског и грчког питања, још се једнако држе и веле, да је Кадри паша поднео оставку и да ће Сајид у новом кабинету заузети важно и одлучно место. Уаима се, да Сајид значи мир.

Из Петрограда се ово чује о предстојећим **реформама у Русији**. Комисија, што је до сад била састављена и радила под председништвом ђен. Лорис-Меликова, укинуће се, а „треће одељење“ доделиће се министарству унутрашњих послова и у истом сачињавати засебно одељење. Лорис-Меликов биће министар унутрашњих, а њему ће се подложити и жандармерија, која је до сад управљана била из „трећег одељења“. Досадашњи министар унутрашњих, Маков, примиће портфеј пошта и телеграфа и од портфеља за унутрашње послове одељење за стране просветне ствари. Пређашњи помоћник министарства унутрашњих, Мартинов, ступиће у државни санат, а досадашњи управник министарског већа, Коханов, доделиће се Лорис-Меликову за помоћника му.

Због сваковрсне оскудице и изнимног политичког положаја у **Ирској се немири** појављују. Пређашње недеље било је много пожара по свој земљи, многи су домови и здања горели у пламену, хотомице запаљени. На многим местима опазили су људе, за које мисле, да су фински емисари. Вели се, да су у Дублину неки од њих накуповали око 400 пушака и другог смртоносног оружја. Претпрошле недеље било је у Глазгову великих немира. Око 10.000 хомрулераца, идући са демонстрације, наиђу на једну ложу органиста, која беше развила жуту заставу. Међу њима заподене се туча, тако да завађенике не могаху раставити ни њих 70 полицаја, него још и они беху тучени. Једног тајног полицаја убоду мачем у главу; другог тешко обране, и још других осам чиновника. Тешком муком уталожена је туча, и то кад је полицијској власти дошла помоћ. Од немирника затворено је њих двадесет. Доцније је у Глазгову настављена туча, али па срећу није уништен ни један живот човечји. Из Портадоуна јављају, да је и онде такођер било туче међу органистама и хомрулерцима.

ЗАПИСНИК.

Први састанак српске омладине ради конститујисања.

У Новом Саду 6. (18.) августа 1880.

1.

Г. проф. А. Сандић, као председник местанског одбора, отвара скупштину и поздравља је.

2.

Г. проф. А. Сандић подноси извештај местног одбора.

Перовођа местног одбора, брат Милан Филиповић, па позив председника, прочита дозволу за збор.

3.

Председник позива омладину, да изабере часнике.

4.

Миша Фрачковић предлаже за председника г. проф. А. Сандића. Пошто председник изјави, да му је жао, што му се име овде потрза, јер је он већ напред изјавио, да се избора примити не може, за тим

Милан Давидовац предлаже Пају Марковића.

Скупштина изабере једногласно за председника Пају Марковића.

Предс. П. Марковић захваљује се на поверењу и позива, да се изаберу остали часници.

Већином гласова буде за потпредседника изабран Влада Чобанић.

Дамјан Прерадовић предлаже договорно са већином за тајнике: Миту Живковића, Ђорђа Шајновића, Милана Срданова и Јована Вучковића, које скупштина изабере.

5.

Председник спомиње, да је данас 50 година Његовом Величанству, нашем премилостивом краљу Францу Јосифу I. и предлаже, да се отправи брзојавна честитка преко њег. екселенције угарског министра председника г. Коломана Тисе на највише место, и да се ради отправе умоли г. повереник Стеван Поповић-Пеција. — Са бурним „живео“ прима се једногласно.

6.

Пред. Позива М. Живковића да у данашњој седници води перо, а Ђ. Шајновић, да бележи имена говорника.

Пред. позове перовође, да прочитају телеграме што као поздрави стигошо.

7.

Пред. На позив сазивачког одбора одазваше се драговољно браћа Далматинци. Претставља збору заступника града Дубровника и околине брата Мату Шарића, и Нику Ракетића заступника Обровца. Како чуше, да им власт не допушта, да могу учествовати у гласању — пошто нису из Угарске — подносе своју изјаву, која овако гласи: (види бр. 121. „Заставе“). Скуп их поздрави са дуготрајним „живели“ и на жељу му, изађоше оба брата на среду, да их читав збор види.

8.

Пред. пита, да ли да се настави радња или да се одгоди.

Јова Стајић. Због краткоће времена жели да се настави.

Милан Давидовац предлаже, да известилац сазивачког одбора поднесе реферaду и да се сутра пређе на даљи рад. — Скупштина прима Стајићев предлог.

9.

Пред. Како је извештачу позлило, умолио је брата Пају Боту да на се реферaду прими. Пошто г. повереник политичне власти изјави преко председника да само власти пријављен извештач може реферaду поднети, јави се

Лаза Нанчић и износи на претрес другу тачку програма, који је одобрила полиција. Кад се то питање реши: „да ли ће бити уједињене целокупне омладине у Угарској или само ђачке“ онда ће наставити реферaду.

Пред. отвара генералну дебату у том питању.

Милан Давидовац. Пошто је дужим говором образложио свој предлог препоручује га збору да се склопи ђачка задруга без статута са годишњим одбором, који исписује научне теме уз награду.

Павао Бота дужим говором побија назоре предлагачеве и, мотивујући свој предлог, спомене, да нам треба организована сила.

Г. повереник изјављује, да се говорнику ваља строго држати друге тачке програма.

Бота моли обавештаја, јер је друго у програму, што га је одобрила политична власт, а друго у програму у „Застави.“

Проф. Сандић чуди се, да ко може посумњати у идентитет оба програма; замењена је само реч „цел“ са речи „смер“ и додата тачка 6.

Председник мисли, да се г. повереник треба најпре њему да пријави, пре него што хоће да говори.

Г. повереник. Изволите држати ред у збору, а ја знам своје инструкције.

Стева Поповић, посланик у Загребу, ограђује се против туторисања, пошто то није у сагласу са законима, који су на највишем месту одобрени.

Г. повереник. Збор је одобрен ради договора о унапређењу књижевности, изволите се тога држати.

Предс. позове Боту, да настави.

Бота жали што се тако догодило, други пут ће наставити.

Стева Ненадовић мисли, да ђаци сами немају довољно времена за успешан рад у омладинском смеру; жели да се уједини цело српство у Угарској под ма којим именом, само не под именом „омладина“

Јов. Симеоновић-Чокић разлаже, да треба интелектуалну хармонију у нашем народу створити, како би књижевност од што бољег уплива могла бити.

Јован Стајић одговара Чокићу и разлаже, да жели целокупну омладину.

Милан Свирчевић жели, да се најпре решава о садржини радње, па онда о форми.

Мита Николић. Правда сазивачки одбор. Полемише против Давидовца. Пледира да буду и женске чланови, разложив опширно важан значај женскиње у друштву. Жели да буде уједињене целокупне омладине.

Јова Миличић је за Давидовчев предлог и жели, да се у сваком већем месту оснују задруге.

Мита Савић. Навађа, да су се позиву сазивачког одбора врло хрђаво одазвали они, којима је управљен; спомиње, да се и сама „Застава“ у једном чланку изразила неповољно о заједници васколиког српства. С тога је зато, да буде ђачка заједница.

Емил Мужа. Пледира за опћу заједницу.

Мита Акимовић. Говори за уједињење целокупне омладине.

Јоца Ивковић. Брани сазивачки одбор. Предлаже, да се дебата заврши. — Прима се.

Пред. Затварајући седницу, заказује сутра састанак у 9 сати пре подне.

Прочитано и предложене измене примљене затим одостоверено.

Мита Живковић
тајник.

Паја Марковић
председник.

Други јаван састанак омладине српске
држане 7. (18.) авг. у дворани срп. нар. позоришта.

Председава П. Марковић. Записник води перовођа Ђ. Шајновић, имена говорника бележи перовођа Вучковић.

I.

На прочитан записник прве јавне скупштине чине примедбе:

Ст. Ненадовић, да у записник није ушао број ни место одакле су телеграми стигли, те предлаже да и то у записник уђе.

Проф. А. Сандић примећује да се он никаква часништва примити неможе а не да ништа неприма за себе као што је у записник уведено.

М. Николић. Да је записник пристрасно вођен предлаже да се или свију говорника говори тачно бележе или ни једног.

Давидовац брани записник предлаже да што је најглавније у њега уђе.

Проф. А. Сандић обавештава да је записник више дневник него записник прави, те да се са кратким записником задовољити можемо.

П. Бота предлаже да се записник што краће води, да у њега узму само предлози, проту-предлози и допуне наравно са кратким мотивацијама.

Пошто се ове примедбе осим М. Николићеве која би одбачена приме буде записник одоставерен.

Г. кр. повереник. Извештава да је телеграфски поздрав Његовом Величанству по молби скупштине својим путем на највише место отправио. — Узима се на поволно знање.

Председ. Позове перов. Вучковића да прочита телеграфске поздраве који су за данас стигли.

Мужа предлаже да се због дангубе нечитају.

Стаић се слаже са Мужом. На опште захтевање буду телеграми прочитани. Стигло их је из: Футога 1. Вуковара 6. Панчева 3. Земуна 3. Слуња 1. Котора 1. Пожеге 1. Беле Цркве 1. Тителa 1. Београда 2. Вршца 3. Букурешта 1. Трста 1. Грацa 1. Горњих Карловаца 2. Кастелново 1. Кистање 1. Смедерева 1. Дарувара 1. Будве 1. Баје 3. Загорице 1. Дрниш 1. Ђармат 1. Пожаревац 1. Дубровник 1. Обровац 1. Дубице 1. Книна 1. Сомбора 1. Беча 1. Херкулова купатила (Мехадија) 1. Свега 49.

Ст. Јаношевић учитељ румски поздрављa омладину српску у име „румске занатлијске задруге“.

Г. Брадваровић заступник белоцркванског певачког друштва поздрављa омладину у име ове. Оба ова усмена као и телеграфски поздрави буду са — „живио“ попраћени.

II.

Председ. позове скупштину да пређе на дневни ред на ком беше наставак генералне дебате о „нацрту устава“.

Ј. Ивковић у подужем говору побија разлоге говорника против нацрта одборова упућује омладину на изучавање само економског живота нашег народа препоручује уједињене целокупне омладине српске.

Дам. Прерадовић говори против уједињена целокупне, предлаже само ђачку омладину.

Ђ. Бекић побијајући наводе појединих говорника за уједињење целокупне омладине, говори за само ђачко уједињење.

Симеоновић-Чокић говори за уједињење целокупае омладине и иште, да се прво поведе реч о 4. тачци дневног реда, а за тим да се пређе на другу тачку.

Ст. Ненадовић говори за уједињење целокупне омладине додирујући и женско питање.

М. Николић одговара Ненадовићу против.

Стајић у свом говору препоручује уједињење целокупне омладине.

Предс. жели, да се дебата прекине.

Д. Прерадовић одговара Николићу и препоручује свој предлог.

П. Бота одговара на поједине нападаје.

Ћирић говори за предлог Давидовца.

Предлагач Давидовац у завршној речи препоручи свој предлог, који гласи:

Предлог за одлуку:

Академске дружине де их има што боље пригрлити, а де их нема основати. Оне да стоје међу собом у свези и преписком преко године да се договоре о месту, року, састанка и предмету вођања на њему. Уједно нек је задатак сваком поједином члану по могућству што више заћи по разни крајеви где Срби живе и ту проучавајући стање и прилике тамошње, уједно живом речи порадити на буђењу свести народње и вољи да пригрли своју књижевност, а напоредо с тим у заједници са свима на то позваним слојевима као свештеничким, учитељским најживље порадити, да се корисна српска књига у што већем броју шири. На сваком годишњем састанку, који ће се држати у месту, које ће свагда академска младеж договорно унапред одредити, појединци ће причати, шта су видели и говориће се о томе, као и о разним потребама, које су се приметиле. На тим састанцима доносиће се одлуке, које ће бити по све обвезне.

Известилац препоручи одборов нацрт.

Председник стави на гласање по именце одборов нацрт.

Гласаше **55** против **49**, сви по именце, и то:

За: Аврамовић Јован, Нанчић Лазар, Миловановић Младен, Миросављевић Стева. Филиповић Милован, Миловановић Кузман, Пешић Ђорђе, Ненадовић Стеван, Шевић Јован, Симоновић Светислав, Игић Никола, Шумановић Светислав, Стаић Јован, Ивковић Јован, Гавриловић Емил, Павловић Петар, Радовановић Андрија, Николић Милош, Бојкин Петар, Димитријевић Никола, Бота Павле, Лучић Ђорђе, Шајновић Ђорђе, Свирчевић Милан, Јаношевић Стева, Јовановић А. Б. Бугарин Рада, Брадваровић Бранко, Јефта Констан, Савић Петар, Илић Ђура, Петковић Васа, Николић Мита, Лукачевић Миливој, Вах Фердинанд, Максимовић Мита, Јован Симоновић Чокић, Јанковић Бранко, Роксић Стеван, Грчић Драгутин, Момировић Јован, Груић Лаза, Познановић Ђура, Секулић Јован, Ђорђевић Душан, Вулко Алекса, Вулко Стеван, Дамјановић Петар, Станковић Ђока, Поповић Никола, Гогић Душан, Малешевић Никола.

Против: Косировић Иван, Манојловић Мита, Ћирић Сима, Ћирић Милан, Екмеџић Гавра, Илић Бранко, Личанин Исидор, Рокнић Шандор, Татић Милан, Милојевић Јован, Костић Филип, Магош Мојсије, Кораћ Лаза, Авакумовић Глигорије, Николић Санко, Јосић Младен, Дражић Коста, Поповић Ђорђе, Поповић Миша, Давидовац Милан, Коњевић Пера, Срданов Милан, Савић Мита, Гламочлија Јован, Новаковић Ст., Чобанић Владимир, Миличић Јован, Бастић Паво, Др. Савић Емил, Живојновић Коста, Бастић Исидор, Живковић Мита, Радуловић Љубомир, Страјић Ђорђе, Прерадовић Дамјан, Ђорђевић Душан, Видаковић Мојсије, Мирковић Стеван, Стојковић Лазар, Петровић Сава, Вучковић Јован, Спасојевић Ђока, Гостовић Паја, Мушицки Бранко, Димитријевић Миша, Отон Поповић, Јефтић Стеван, Плавшић Гавра, Бекић Ђура.

Председник пита: које су народности Е. Мужа, Петар Павловић и г. Ф. Вах?

Павловић и Бах одговарају, да су Срби; Е. Мужа пак изјављује, да је Хрват.

Скупштина Е. Мужу, као не-Србина брише из чланства.

По том председник прогласи одборов предлог за примљен.

По што дневни ред исцрпљен беше, председник затвори скупштину.

У Новом Саду 7. (19.) августа 1880.

Ђорђе Шајновић,
перовођа.

Паја Марковић,
председник.

Поздрави

телеграфски и писмени, стигли јавном саставку омладине српске у Новом Саду 6. (18.) августа.

ЗАГОРЦ. Напомињем славна слова Змаја, треба смети, пак да видиш ди полети, боже благослови. — Петар Џамбаковић, Србин-Пола.

БАЈА. Као наставници српске омладине поздрављамо омладинску скупштину са жељом да јој рад буде напредан и дуговечан. — Шајкашки учитељи.

БУДВА. Само пожртвовањем, радом, челичкслогом и братинском љубави остварићe се наше жеље браћо сретно живиле омладина. — С. Рачета.

ЛИСТАК.

ПОСЕСТРИМЕ.

(Наставак.)

— Шта је госпођице? — упитаће ју Душан — што ме тако посматрате?

— Гледим, је ли ово јава или је тек само варљиви сан, да сам тако близу ваших груди — одговори ова заносним, топећим се гласом а мутним очима распаљене страсти.

Душан је погледа немо, погледом пуним сажаљења.

Настаде почивка.

Марија прислонив главу на његове груди, остави њему на вољу, да је у игрању води како год он хоће, па се преда своме чувству и мислима.

За њу не бејаше ништа на овоме свету, што би је и за часак отргло из те сањарије, ни игранке, ни свирке, за њу је био само један човек на свету а то је он, па он.

— Госпођице Марија, што заћутасте, да нисте сањиви? — упита је играч после подужега ћутања.

— Што сам заћутала? — упита ова расејано — јер мислим како би била најсретнија на свету да у овом тренутку умрем.

— Да умрете? а да с ким ћу ја онда играти четворку?

— Душане! . . . вами је још до шале.

— Па наравно, кад би ви умрли то би ја по целој дворани морао тражити играчицу с којом ћу да играм а пошто су све заузете редом, то би се ужасно осрамотио добивши толике кошареве.

— Т-а-ако? — приметиће ова зачуђено, отезајућим гласом, — а иначе неби вам било жао што —

— Шта што? — упадне јој Душан смешљиво у реч — што би на мојим грудма издапули, па да у сред играња морам носити мртву девојку из дворане напоље, хвала вам лепо!

Марија увређена до срца, заћути па се стане осврта да види: јели већ близу својега места па кад донде доигра, хладно климне главом па се посади крај своје матере.

С почетка не хтеде да игра даље, ал се после предомисли, па као кад би неком хтела да напркоси, играше са сваким, који је год заискао.

Душан је из прикрајка то приметио, па се само смешио томе.

— За бога Душане! чим сте увредили Марију, те ми се тако страшно тужи на вас, само што не плаче — питаше Анђелка прекорним гласом, узевши свога драгана под руку да га води к њојзи да се помире.

— Дакле тужи се? — запита овај смејући се на глас.

— Да богме да се тужи.

— Душо моја — рече Душан заставши па стиште нежно своју милу за руку — знате шта би вас лепо молио?

— Да чујем.

— Решите ви мене те немиле улоге да ја будем силом удварач ваше посестриме.

— А зашто?

— Зашто? За то што је мени смрт претварати се и говорити ово што неосећам. Ја сам ту жртву приносио једино вами за љубав, јер ви то желите, ал ја вам искрено исповедам да ми већ цела ствар постаје бити смешна, да не речем управо луда.

— Па добро — рече Анђелија замишљено — ви неморате њојзи изјављивати љубав него,

— Та то баш оно и јесте — упадне јој Душан живо у реч — што не изјављујем љубав ја њојзи већ она мени.

— Али неће ли то бити опасно, ако ви сад наједаред охладните према њој? — упита га Анђелија брижно.

— О зато се ви небојте ни мало, није то баш тако страшно као што се вами чини, настави Душан даље — јер таке намигуше, кокете уму тако исто да се брзо одљубе као што су се и заљубиле само —

— Шта само? — упита ће Анђелка радознало.

— Само кад добију по неки добар туш, а један је већ таки добила госпођица мушкоцура и то хладан као лед.

— Моја Марија кокета? Душане ви мене вређате — —

— Ја молим сто пута за опроштење — рече Душан пољубивши је у руку — можда сам се затрчао али ја ипак остајем при своме, јер ми ваша посестрима врло мириши на таку врсту девојака и жена; јер верујте душо! ја боље познајем овај свет него ви; наравно да у вашим безазленим очима нема другачијих људи но што сте ви сами.

Анђелија обори главу па и нехотице повуче свог драгога да шетају по дворани, премишљајући о томе шта је чула и шта би у овај пар требала да ради. У томе је била на чисто да се ово двоје помирити морају и то ће Душан први пружити руку, прво што је мушко а друго, јер он неуглађеном својом шалом нанесе увреду њеној посестрими.

Душан се с почетка опирао Анђелкиној жељи но после попусти ипак као и свагда, кад га мила његова љупким погледом и неодољивим гласом молити стаде.

У томе тренутку, кад Душан к Марији приђе и пружи јој руку, заборави ова на све што је међу њима било па и ако бејаше окружена гиздавим удварачима она се оглуши према њима па се само с њиме забављати стаде.

У томе се огласи четворка.

Играчи и играчице похваташе места ди се коме најбоље свидило да неће бити велика турања, једни прелазе из ове колоне у ону, други траже себи прекопута, редитељи се ужурбали, наређују, помичу парове да се још већма разреде па кад три ред потапшаше рукама, свирачи засвирају и започне се играње.

Милина је погледати у ове редове младости и лепоте што се отегоше као дугачки бисерни низови, како се гипкају, како се таласају као два зала што поиздаље једно према другом потеку па се тек на једаред у једно слију.

Анђелка у истој колони од Марије преко пута, занета у разговор са својим играчем, неким старијим официром вишег војничког реда, баци тек по кад кад поглед на свога драгана и посестриму јој, едали се пазе као и пре едали се лепо слажу и разговарају. Видећи их сложне и љубазне једно према другом ода се са свим разговору и игри па до свршетка није више водила рачуна о њима.

Али како се зачуди кад се игра сврши, када хтеде по обичају са својим играчем да се захвали и поклони своје му према играчком пару — како се зачуди кад примети, да ово двоје у колони нема, да их је на очи глед нестало.

Куд су! ди су, шта раде? да није Марији што позлило?

Поплашена запита обе матере за њих, но кад обе слегну рамених те хладнокрвно одговоре да их нису нигде видиле, узтумара се она по дворани па кад их ни ту не нађе, изиђе у перивој.

(Наставиће се.)

САРАЈЕВО. Данашњем састанку кличемо: Живила свијестна омладина српска! — Покрајчева, Тодбровићева, српске учитељице.

БЕНКОВАЦ. Оживљену скупштину српске омладине најсрдачније поздрављамо и радујемо се напредовању српске развијене свијести. Живила омладина поузданица народа српског. — Омладина Бенковца.

БАРМАТ. Честитам вам српска омладино! Слободно браћо, та то је наш Видовдан. Живила омладина. — Захарија Ћирић.

КОТОР. Сретно! Бог дао рад, договор и састанак ваш тијелом и душом и рад био користан и понос заступљених и незаступљених. — Илија Рачета.

ГОРЊИ КАРЛОВАЦ. У борби против мрака срца су нам с вама! Смело и одважно. Живела нада рода свога! Живела уједињена омладина српска. — Српска омладина карловачке реалке.

Г. КАРЛОВАЦ. На племенитом подузећу добар успех желећи кличемо живила уједињена омладина српска поздрав братски. — Зјелар, Драгосавац, Ђурић, Видовић.

БЕЧ. Сретно. — Јаша Томић.

ГРАЦ. Желећи сретан успех кличемо уједињеној омладини српској живила. — Волић, Петровић.

ХЕРКУЛЕС-БАЊА. Нека вас руководи слога у племенитом смеру вашем, држите се достојанствено те да занемите противнике и просвета је оштра као бојни мач, шиље братско поздравље — Душан Петровић.

ТРСТ. Заузимајући се срцем о вашем раду, духом присуствујемо па ваш дневни ред желећи успех српској омладини на дику наше старе народности. — Српско друштво.

БЕЛА ЦРКВА. Од бога вам просим слогу, срећан и устрајан браћо рад, из свег срца кличем живили и остали други који скупштински рад усвајаду. — Васа Милутиновић.

ОБРОВАЦ. Пуномоћије препоручено уреднику Ђорђевићу. Живила уједињена српска омладича Угарске. — Владимир.

ТИТЕЛ. Поздрављамо уједињену омладину српску, желимо раду вашем да га увенча венац славе и напретка на литерарном и просветном пољу српског народа. Живили! — Титељани.

ДРНИШ. Сретан састанак и рад за опћу нам корист и славу ми смо и осјећајима живили у трајну и напредну раду за општенство. — Доктор Петричевић.

ПОЖАРЕВАЦ. Шиљемо вам братски поздрав и желимо сретан резултат у предузећу, усадите у срца ваша чврсту вољу и несавлађиву енергију да одбијете и сатрете све препоне, интриге и непријатељске навале на добро народа. У раду стекли себи поштовање и славу а Српству сретнију и славнију будућност. Живела омладина српска, живео народ српски. Пожаревљани: Никола П. Пашић, А. Николајевић, Петар Живановић, Стеван Милићевић, Стојан Боловић, Илија Бранковић, А. Радуловић, Димитрије Ж. Ђурић, Светислав Живковић, Мијаило А. Витковић, Луко Ераковић, Павле Антић, Радоснековић, Поп М. Барјактаровић, Војин С. Марковић, Саво Павловић, Радован Живковић.

ДУБРОВНИК. Срећан спасоносан успех у слови целокупне наше омладине данашњој скупштини. — Омладина Дубровачка.

КНИН. Браћо, сакупљени из свих српских крајева под заставу српске омладине, на данашњој скупштини, честитамо вам браћо срећни састанак желећи вам добар успех покренутом раду да би био на корист српске нам миле књижевности на српском пољу, придружује се духом српска омладина книнска. — Ђуро Поповић.

ДУБИЦА. Живила уједињена српска омладина. Преобразила се на боље наша судбина. — Опачић, парох.

КИСТАЊЕ. Из грасне Буковице браћа Срби честитају вам донашње скупштине састанак, сретни, желећи раду покренутом добар успех да би био користан српској нам књижевности. — Српска омладина кистањска.

СМЕДЕРЕВО. Честитамо вам на програму, желимо вам срећан и славан успех. — Петар Максимовић адвокат, Коста Спартали писар суда, Ристо Петровић трговац.

ЕРЦЕГ-НОВИ. Саучествујући најтоплије желимо, да нас заступе дични чланови дубровачке омладине, кличемо: да живи омладина српска, дај боже да буде плодан њезин рад васколиком Србству. — Омладина ерцегновска.

СОМБОР. Поздрављајући скуп желимо: да вам рад буде успешан и по народ српски користан. — Уредник и накладник „Родољуба.“

ДАРУВАР. Срећан састанак браћо! Сложило се са вама те просветило и са најугледнијим се народом изједначило васцело Српство, дао бог са пријатељима. — Сима Ненадовић.

БУКУРЕШТ. Напред браћо оштрим пером и добром књигом у народ свој, нека види свет да је Србин кадар не само на бојном него и на просветном пољу узор-јунаком бити. Живила просвета, живила омладина српска. Стево Врнцић.

ВРШАЦ. Честитајући омладини најновији покрет, желимо јој сваки успех по народну срећу. Обричемо сестринску помоћ у оном, чему женскињи данас то могуће. Живила васцела српска омладина. — Више Српкиња.

ВРШАЦ. Срећан вам збор, браћо! а срећнији твор отуда. За народну ствар ево и моје руке. Смотрите, уредник одјакошњи књижар.

Колективна нота о црногорском питању.

„Цариград 3. (22. јула) авг. 1880. Подписани посланици Немачке, Русије, Енглеске, Италије, Француске и аустро-угарски отправник послова похитали су, да доставе својим владама ноту, коју им је Порта 15. јула ове године предала, као одговор на њихово идентично саопштење од 26. јуна. Потписанима је жао што се налазе у таком стању, да морају његовој екселенцији Абедину паши дати на знање, да њихове владе не могу примити у тој ноти формулисане предлоге као задовољавајуће. Владе, које подписани заступају, дознале су да је Порта слала војна поткрепљења и муницију на црногорску границу, и оне ће радо помислити, да су те мере предузимате само у намери да портине обавезе буду верно извршене. Али ипак силе не могу допустити да се и даље продужава систем одуговлачења ког се порта до сад придржавала и који је је довео до садашње ситуације и налазе се принуђене да учини крај одуговлачењу. Подписани мисле, да би одговарало интересима портиним, кад би без оклевања поступила по предлогу што се налази у ноти њиховој од 26. јуна, односно уступања оног округа, што обухвата Улцињ и десну обалу Бојане до утока њезиног. Они Порти нарочито препоручују да изврши ову комбинацију; која би била најпробитачнија за све. Међу тим, ако висока Порта случајно радије остане при обвезама које је примила на се конвенцијом од 18. априла, морају јој потписани дати на знање: ако она у року од три недеље не могне потпуно изршити ту конвенцију, да њихове владе очекују да ће се Порта придружити берлинским сигнатарним силама те помоћи кнезу црногорском да силом заузме округ улцињски, те да се тако изврши други предлог формулисан у ноти од 26. јуна. Потписани се користи и овом приликом да се назову итд. Хацфелд, Косјек, Тисо, Гошен, Корти, Новиков.“

Тајна руска споменица од 1864. год.

(Свршетак.)

4. Сада прелазимо о п ш т о ј п о л и т и ц и. Јавно мишљење (у Русији) осуђује овај несталпи карактер наше садање политике те вели, да се она никако не слаже са огромним простором и важним јевропским положајем наше државе.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Либералци са запада уверавају нас непрекидно да не чине право опе владе, које идентификују начело народности са револуционарним доктринама и да баш тлачење законих народних захтева баца владе у наручије револуције. У нас у Русији постоји опет нека школа, која тврди, да би Русији кад би је ко напао, само ваљало, да окренемо ражањ, те да узмемо држак сами у руке, па да управимо врх противу наших противника. По овој теорији ваљало би нам само да се ослонимо на нашу једноплемену и једноверну браћу, која допире чак до у срце Немачке и Турске.

О п р в о ј од ових теорија не може бити правог разлагања, пошто нико предвидети не може, до које ће се границе Јевропа дати раскомадати на „задовољене“ народности, и где се могу добити јемства противу опште анархије. Односно оне д р у г е не можемо на ино, а да се не исповедимо потпуно.

Царски кабинет зна потпуно да цени значај религиозних и народносних симпатија, које нас везују са словенским племенима, што живе под страним господарством. Тако је исто несумњив и значај ових племена као наше предстраже противу германске и латинске навале. Али царска влада уједно је и тог мишлења, да се највећа услуга коју учинити може Русија осталим словенским народима, састоји у томе, да се пре свега сама снажи на своме земљишту, што више може. Ми никада оскудевали нисмо у доброј вољи, која би нам на пут стала, да не ослободимо сродне нам народе; тешкоће нам правише свакад силе, што беху противне овој намери и велики простори, које ваља савладати. Са тих разлога беше Русија увек принуђена, да стане на по пута, да излаже обмањену и незадовољену једноверну браћу своју освети турској и да своје у залуд принешене жртве плаћа заустављањем свог унутарњег развитка. Од када смо потиснути са Дунава и црнога мора, ваља нам пазити, да не искусимо још једном таково што. Нами ваља пре свега сада, да п о в е ћ а м о н а ш у с и л у: нами треба друмова, оружија и новаца, све такове ствари, које се набавити могу само у мирноме стању и у којима оскудевамо за времена кримскога рата. Тек када Русија буде дошла до потпуног унутарњег развитка, имаће оног уплива, који је потребан за заштиту свију словенских племена. Ова заштита тражиће се у тој истој мери, у којој ће напредовати ваше благостање и наша унутарња организација.

По томо стоје ствари тако, да словенски народи не могу чинити бољих услуга ни себи ни нами, него ако се и даље мирно развијају. Буде ли то, биће, кад устреба, способни, да нам чувају леђа. Међу тим ништа не стоји на путу нашим симпатијама у корист једноверне нам браће. Овакве симпатије једног великог народа од преке су потребе и ми смо их доста дуго занемаривали. Ове симпатије треба да снаже нашу политику, а не да је бацају у опасност. Са овог разлога ваља да је влада увек у положају, да може ове симпатије уздржати, а у случају потребе и утајити. Иначе би биле ове симпатије штетне а не користне. Нашем моралном упливу на истоку учинило је укинуће мужика већих услуга, него сва ваша досадања пропаганда. Све користи ваше пропаганде уништене су и сувише несретним бугарским колонизацијама у кримској губернији.

У о в и м границама мисли царски кабинет да одржава своју делателност, одрицајући се свију агресивних теорија. Како кобне могу бити ове последње, показало се приликом словенско-мађарско-румунског конфедерационог плана, који су смислили Херцеви, Бакуниви и другови и који су хтели да изврше помоћу пољске емиграције..... Дипломација мора ићи другим путевима. У колико се јасније показало у Данској, у подунавским кнежевинама и у савезним државама северне Америке, докле доћи могу државе, чија је судбина у рукама демократије, у толико више мора да се држи дипломација својих традиција, утишавајући духове и страсти према околностима и доводећи интересе на поље мирне трансакције. Успеси дипломације у великим и тешким питањима на конференцијама у Лондону и у Цариграду поред свију тешкоћа доказују, да она још није изиграла своју улогу у Јевропи. Наши државници нису терали политику начела и симпатија већ су служили правим интересима Русије. Ови интереси и јесу једино правило за политику Њ. В. цара, којој ћемо најбоље послужити, ако покушамо да скупимо све по свој Јевропи расејане политичке и социјалне елементе, којима је већ досадна непрестана узрујаност и који су мишљења, да грозничаво стање није нормално државно стање. И у самој Француској појављује се извесна реакција противу космополитских сплетака, који су узрујали сву Јевропу. Овом мирном кретању морамо притећи у помоћ, пошто је свака година, у миру проведена, прави благослов по наше финансије и наше унутарње стање; а овим благословом можемо се користити, без да наудимо јевропском положају Русије.

5. У погледу на југ ми слабо долазимо у додир са Шпанијом и Италијом. Са туринским двором били смо прекинули односе, пошто не хтедосмо ни привидно санкцијонисати повреду права, на ком је основан досадањи јевропски систем. Ми смо опет продужили наше односе, чим је талијанска влада по свршеном послу осетила потребу, да уништи револуционарну справу, којом се служила за рушење а која је сама на путу била браћењу. Од како је талијанска влада, одрицајући са револуционарног начела, опет почела да репрезентује начело монархијског реда, немамо разлога, да је не признамо. Политички антагонизам међу нами и Италијом није никада постојао, шта више ми ћемо моћи заједнички да деламо на истоку, чим престане потреба за талијанску владу да револтира. Са овог обзира само можомо желети, да се доврши уједињење Италије, јер тек после потпуног уједињења може ова земља да се врати на редован пут. Али и не обзирући се на то, нећемо моћи да се сасвим поверимо будућности талијанског уједињења. Ова ће страст проћи као што су прошле и остале страсти, које су хране добијали од приуготовљених им страсти, али које никада нису могле преживети постигнуту циљ. По нашем мишљењу била би најпробитачнија комбинација по ову земљу, по Јевропу и нас, када би се основала конфедерација свију монархијских држава Италије.

Да се мешамо у унутарње послове апенинског полуотока, немамо ни најмањег повода — наши односи према Италији биће такви, какви им вид буду дали сами Талијани... Да прекинемо са наше стране кризу, у којој се налази Италија, не би имало смисла, јер Италија држи у шаху аустријску царевину односно источних послова. Докле је год Аустрија узнемирена на Минчију и на Поу моћи ћемо ми у толико мирнији да смо на Дунаву.

Односно папиног двора имамо да очекујемо од њега — и не обзирући се на последње личне нападаје папине — само највеће непријатељство. Царски кабинет не налази за целисходно, да распаљује ово непријатељство репресалијама, које би распалиле религиозне елементе политичке размирице у Пољској. У том погледу зависи све од тренутних околности... Будућност папинства за случај распада његове светске силе, то је много теже и много озбиљније питање. Одговор на то, да ли би такав догађај био од користи или од штете по мир православне цркве, лежи ван круга наших расматрања. У политичком обзиру ваља да смо резервисани у том погледу, јер наши односи према светој столици остаће увек непријатељски. Ми се нећемо уклањати овој борби, али ми нећемо ни излазити у ту борбу.

Шпанска лежи сасвим ван сфере наше политичке акције, Шпанска напредује у извесној мери, али доста споро и није још доспела до положаја, који би заузети могла у Јевропи. Неко време намеравао је Наполеон III. да начини Шпанску шестом велесилом, па да у савезу с њоме и са Италијом установи велику, над средиземним морем владајућу алијанцију католичких и латинских народа. Ову мисао гаји он сада у Мехику и намерава да прошири према северу своје планове, које је спремио за скандинавску алијанцију. Овакови високи планови обично су међу тим непрактични — у Шпанској већ су пропали, јер држава постати може велесилом само сама собом, али не може се за велесилу изабрати. Шпанска још није дошла дотле, а сем тога не симпатише са Француском. Наши односи према овој држави биће пријатељски и ако су без икаквог значаја у политичком погледу.

— — — — — — — — — —

Сви политички интереси кулминишу сада у лондонској и цариградској конференцији. Ближе посматрање ових конференција у толико је вредније, у колико нам оне сликају политички калејдоскоп садашњости и тешкоће, које има да савлада дипломација . . . .

Противно овоме поступала је Данска. Ова је земља постала пленом оне демократије, која у бурном времену наводи на велике будалаштине, а обично државе просто упропашћује, јер она не појми ситуацију нити се зна умерити.

Ми смо са виших обзира ућуткали наше старе симпатије према Данској. Ми смо морали да се потрудимо, да буду обе немачке велесиле умерене и да их потпомогнемо у тој тежњи, да ставе редовну акцију на место пренаглог немачког демагоштва; ми смо морали да предупредимо, да се ове две силе не заваде са Енглеском, те да заједнички порадимо на мирном решењу, које се овога часа и извршује. Испадне ли нам ово за руком, можемо себи честитати, не губећи међу тим из вида ни часка прави карактер ове кризе. Једна стара монархија, коју сматраху дуго да је нужна за јевропску равнотежу нестаће скоро са лица земље, а свечани уговор што је ујемчио интегритет, поцепаће се, без да ће која од велесила показати воље, да оствари свој потпис на том уговору. Пређе су цепани уговори само оружијем — данас се мисли да је згодније, просто се не држати уговора, пошто данас у опште и ништа не вреде такови уговори. Данас је дошло до тога, да се гласу народа дефинитивно уступити мора право грађанства на пољу политике!

Подобно као у Лондону, тако су текли послови и на цариградској конференцији, где су такође у претрес узети општи и локалани интереси и где су такође уступали јевропски уговори пред такозваним народним жељама. — У обрану ових народних жеља појавио се овде и неки вешти сплеткаш, који се угледао на Наполеона III. Извесно су велике силе, нарочито Русија, Енглеска и Турска веома заинтересоване, да искључе револуционарни уплив Француске из подунавских кнежевина и да не допусте независност Румуније, која би опасна била по интегритет Турске с једне стране, а по мир суседних држава с друге стране. Па ипак страх Енглеске, да не дође у сукоб са Француском, задржава акцију Јевропе, која се формално понизила пред кнезом Кузом; Енглеска не може никако да се отресе револуционарних начела, пошто мисли, да ће наћи у њима политичко оружије, што ће јој бити од користи у будуће и које не би хтела да остави у рукама Наполеоновим.

Пошто смо ми много непосредније заинтересовани овде, него односно Данске, то је наш положај напредно мучан и условљен од најхетерогенијих елемената. За нас је овде веома мучан избор: или ћемо дозволити кнезу Кузи да тријумфише, што би била права срамота за велесиле; или ћемо допустити војену ексекуцију и то турску противу хришћанског народа, за који смо проливали толико крви. Пред овим истим тешкоћама стоје и наши противници. Турска, Аустрија и Енглеска налазе се у том мучном положају, да с нами заједно свршавају посао, зарад кога вам беху противнице више од 100 година. Оне би се сваком устанку у кнежевинама, који би управљен био противу Русије, радовали и тајно га потпомагали. Ова подвала појављује се већ и у нашем споразуму са осталим великим силама. Она нам предсказује велике промене, што предстоје у источном питању.

У овом заплету има само једне светле тачке, која заслужује практичког обзира.

Уговори, којима су утврђена права и дужности Турака и Хришћана, постоје једном, Јевропом потписани и ујемчени. Нећемо ли да паднемо натраг у хаос, морамо се држати ових уговора, који сачињавају темељ, на ком сада даље зидати имамо. Са нештовања свечаних уговора (не изузимајући ни оне, на којима се још ни мастило осушило није) дошло је већ до тога, да морамо бити спремни, да ће нам донети и ове конференције у Цариграду и Лондону само полутанске трансакције, које ће да бране право само привидно и у толико, у колико ће несвест права да докажу и да жртвују само право у начелу.

Русија има у овом погледу шире поље за своју делателност, него икоја друга држава, те се претсказати може њезина политика и без пророчанског дара. Руска ће политика бити — по нашем мишљењу — у начелу к о н с е р в а т и в н а, а у погледу на њезине циљи д е ф а н с и в н а. Овај правац дат је нашој политици за сада (actuellement) и вољом Његовот Величанства цара. Даље намере Његовог Величанства не можемо да обележимо у напред.

Када Русија прекужила буде мену развића, у којој се сада налази; када подигла буде своје благостање радом, већим становништвом и кредитом (изворима народног богатства); када себи боље прљубила буде своје пограничне провинције саобраћајним средствима и од туд условљеним интересима и када најзад консолидовала буде своје финанције на нормалним темељима: — тада ће нам воља Његовог Величанства можда прописати и другу политику.

До тог времена мора пут, којим ићи имамо, такав бити, да обезбеђује наше садање интересе, без да компромитује наше будуће интересе, да очува Русији онај углед и оно место, које јој припада.

Д О П И С И.

У Осеку 6. Августа 1080. (О с е ч к и С р б и и „д в о р“). Одовуд стиже Вам сваке треће или четврте године по један допис, или баш ни један, ма да је ово срце Славоније, место, у којему се многе промене на пољу политичком и административном догађају, — у којему толике области своје седиште имаду, те увек предмета имаде, о чему би се могло јавно писати. Крај тога постоји овде некада на гласу српска православна општина, много се што шта догађало

и догађа све једнако овде, а о свему тому нитко ни да би беле, ма да имамо ту знаменит број људи, који умеду пером владати те који би кадри били сваки рад на пољу јавном, црквеном и школском јавно оценити. Доиста неопростиви је грех и грдна срамота овостране интелигенције, што је тако немарна према јавному раду, што је тако тесногруда те немари ни за што друго већ ли за оно, што иде у корист свакога појединога само, и што је само индивидуално те нема општега значаја.

Код толики одветници и чиновници Срби у Осеку ненађоше за вредно, да врше своју дужност вапрема општој ствари, и да Вас одовуд почешће извештавају о свему, што имаде значај јавности, и што треба да дође под оквир јавнога органа, допустите ми, да ја то учиним.

Ја се нећу ограничити само на оно, што данас овде бива, него ћу приказати нашему свету све важније црте из овдашње прошлости, које до данас остадоше тамом прикривене, да би тиме надопунио и поправио оно, што је до сада пропуштено и погрешено.

Јављаћу вам се по чешће, а сада ћу почети са горе истакнутим предметом.

Преко пута од овдашње српске православне цркве простире се земљиште пространо 2250 кв. хвати. То је земљиште празно и разграђено са изузетком једнога дела, који служи за башту. То земљиште припадало је до прије неколико година српској патријаршији, а сада је то добро овдашње српске православне општине. Општина га је од патријаршије измолила и управо изнудила једино на ту цељ, да послужи просветној ствари српскога народа, и да се подигне на њему или српска школа или други који завод, који би посвећен био српским интересима. То земљиште зову овде „двор“.

У тога двора трагична је прошлост и горка је његова судбина. Тек што је дошао у руке овдашње српске општине, а ова је већ одлучила да га пусти из недара својих, из своје власти и да га даде туђину у руке. Већ г. 1878. донешен је у скупштини општинској закључак, да се двор прода граду Осеку за 2000 ф. у ту сврху, да се ту подигну „пучке“ или што је све једно хрватске, католичке школе и уз даљи увет, да се у тој пучкој школи имаде придржати право послуге, сервитута, на три просторије српске школе.

Када је у односној скупштини изнео пред њу г. председник на дневни ред питање, хоће ли се двор уступити граду Осеку и под којим уветима био је ту присутан и овдашњи одветник М. овај је први устао те предложио, да се двор неуступа граду Осеку за то, што је ово место намењено за српске просветне сврхе, те што ја баш под овим условом само уступљено то земљиште општини. Али ако би ипак већина чланова била за то, да се то земљиште граду Осеку уступи, формулисао је предлагач други алтернативан предлог: да се од тога земљишта задржи за општину толики простор земљиштни, колики би нуждан био да се на њему подићи може по најновијем систему зграда за српске православне вероисповедне школе, а остали простор да се прода граду Осеку под уветом, да је овај обвезан у место куповине у готовом новцу саградити о своме трошку на простору општинском зграду за српске православне вероисповедне школе са најмање 5—6 просторија, са ограђеним двориштем и баштом, да је даље дужан све просторије наместити по најновијем укусу; или ако већина неби за то била, да се онда цео двор уступи само уз куповину од 10000 фор. у готову новцу.

Док је трајало образложење овога предлога могло се је читати на лицу присутних чланова изузимам г. председника за тим његова два побочника с десне и с леве стране, да пристају на предлог, — многи су равним знаковима одобравали образложење, но није ипак нитко смео да устане и јавно изрази своје одобравајуће мишљење прије него што види, је ли и г. председник за тај предлог, јер је у наше општинаре ушао неки страх, ако не деле с овим једно мишљење, да ће му се замерити, и да ће услед тога горке посљедице осетити. Није за сада овде место, да о тој невидимој сили сада говорим, јер би се удаљио од мога предмета; али у једному од идућих мојих дописа свратићу се и на то.

Каквога је садржаја било то образложење предлагачево, то ће се видити у кратком мало касније.

Проти овога предлога диже се г. Васа Атанасијевић, син покојнога Др. Атанасијевића, познатога са оне фамозне наздравице, којом је блажене успомене покојник управо у дворцу кнеза Милана у Београду г. 1872 приликом славе о кнежевом проглашењу за пунољетног јавно казао, да Србија имаде благодарити „блистателиој порти и велеможној Аустрији“ што се је она као држава образовала и сачувала до тада свој интегритет, — те донесе протупредлог, да се двор прода граду Осеку за 2000 фор. а. вр., а уз то, да се уступи општини право сервитута на три просторије у вгради, која би се имала подићи за пучке школе, у корист српске вероисповедне школе. Овај протупредлог поникао је у глави г. председника, па зато се је овај морално и обвезаним осећао, да тај протупредлог, ког је он дао извети на грло његова човека, подупире. То је г. председник радо учинио и нарочито се изјавио, да је он против предлога М. и да се овај предлог неће никада извести.

Нетреба никаквога разјашњења а ни доказа за околност, да је пропали предлог за српску православну општину Осечку много кориснији од протупредлога председништва, јер се првим осигурава општини много већа корист него другим. Али бадава све то, када је уплив председников тако јаки, да се нитко други од општинара неусуди устати те казати да се неслаже с његовим мњењем. Па зато је и тога пута продро г. председник са својим наворима, као и сваки пут; зато је и примљен протупредлог, а пао први предлог са четири против шестнајест гласова.

Мањина је дакле знатно подлегла. Али је она уложила свој просвед против донешенога закључка, она је извела односне своје тегобе у споменицама управљени на епархијалну конзисторију дана фебруара 1879. У тих споменица расветљена је у кратко цела ова ствар, наведени су разлови којима је подупрт био пропали предлог. Зато ћу пустити у целому садржају прву споменицу. Она гласи: (Саопштићемо у идућем броју. У.)

Вести из народа.

Из дописа из Ковина, у ком се одговара на допис у броју 97. овога листа, саопштавамо једну дописа у овоме: „конзисторијално решење под бр. 464. год. 1878. — гласи: да реченог пароха конзисторија опомене, да избегава сваку прилику да не дође у сукоб с општинарима, што само угледу и користи његовој штетно бити може.“

— Из **Беле-Цркве** добили смо допис, из кога толико таопштавамо: да је патријарх Ивачковић онде од честитог грађанина Симе Мичина купио кућу за 26.000 фор. а. вр. а преображај куће за становање, или као што се наводи, за палату становања патријарховог да ће стати 20.000 фор. свега дакле 46.000 фор. Дописници жале, што преображај није поверен извреном техничару Србину, него неком Немцу, који је и о патријарху и Србима изражавао се неупутно. Но те ствари нису за саопштавање, јер су приватне.

Нови Сад 9. августа. Како је у историјској полемици међу г. Јов. Стефановићем, и г. преводиоцем Пиковљеве новије историје о овостраним Србима реч остала на г. преводиоцу, то смо у прошлим бројевима листа саобштили овога дуплику, задржав себи примедбе на неко место о г. Стратимировићу, на име на оно место, где се њему приписује вођење друге (августске) битке и победа на Србобрану год. 1848. Но причекаћемо, док и с друге стране не добијемо објаснења о томе, да ли је основано оно, што се у оно време као што се сећамо свуда у Србству држало: да је у другој битци ма и у присуству г. Стратимировића вођа и победилац био заповедник у Србобрану покојни Петар Бига, да и неговоримо о Турији, где је био Пера Јовановић. Ово је ствар важна по историју нашу, јер је поред потоње Панчевачке битке па друга Србобранска битка и победа била најсјајнија, и — најзначајнија. Нека буде свакоме своје! С тога би добро било, и ми би желели, да нам ондашњи савременици, а нарочито они, који су присутни били, из Србобрана и где се сад налазе, изволе о томе ма најкраће податке пријатељски доставити. —

На омладинску скупштину обазрећемо се по дужности публицистичној, кад јој рад записнички и иначе саобштен буде. —

НОВИЈЕ.

— Из Лондона јављају, да Бисмарк свом силом заступа мишљење, да Аустро-Угарска треба да има у својој руци председништво у подунавској комисији, а Енглеска противно дела.

— Србија је Аустро-Угарској послала ноту у погледу Аустро-Угарско-српских преговора ради склапања међусобног трговачког уговора и у њој рекла, да је већ и с тога признање старих уговора излишно, што иза преговора мора доћи уговор, који да богме старе уговоре потире.

— Порта је 6. авг. одговорила на колективну ноту Црној Гори и рекла, да пристаје, да Црној Гори допадне Дулцињ, али да се од Подгорице до Скадра означи граница по нацрту берлинског конгреса.

— Из Беча јављају, да је Енглеска, због турског шевардања у црногорском питању, покренула мисао о демонстрацији флоте. У току су преговори о том.

— Као што старој „Преси“ јављају, Русија скупља код Леова на Пруту војску од својих 25.000 људи, од којих су 10.000 пешака, 3000 коњаника и 8 батерија већ око те варошице на окупу. Даљих 5000 пешака и 3000 коњаника на путу су и у овом часу стоје код Марабунара у Бесарабији.

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину „Матице српске.“

У смислу устава „Матице српске“ позивају се сви чланови матичини, да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће биги у суботу 6. (18.) септембра о. г. у 9 сахата пре подне.

Приликом овогодишње скупштине свечапо ће се прославити спомен преминулог велезаслужног председника матичиног Стевана Брановачког говором дра Стевана Павловића подпредседника друштвеног и откривањем слике покојникове.

Из седнице управнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 19. (31.) јула 1880.

Председништво „Матице Српске“.

Ред пловидбе

путничких пароброда од 21. априла почињући, до даље наредбе.

од **Новог Сада** у **ЗЕМУН**: сваки дан изузимајући уторник, у ½5 сата по подне.

од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ** средом и недељом у ½5 сати по подне.

од **Новог Сада** у **ОРШАВУ-ГАЛАЦ и РУШЧУК-КОСТОЛИ**: понедељником, четвртком, и суботом у ½5 сати по подне.

од **Новог Сада** у **ПЕШТУ**: сваки дан изузимајући петак у ½11 сати пре подне.

Отправништво.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

. . . . шев. БУДИМ-ПЕШТА. 18. авг. Житне се цене лагано у вис помичу јер је спреме старе робе понестало а довози нове хране спречени су овом трајном кишом која оврШивање жетве дуговлачи а квалитету не увежене хране шкоди.

С тога а и што је тражња хране према слабој понуду доста ојачала држе се и цене врло чврсто на сваком скупњу којим у напред поскоче.

При добром расположењу продато је данас жита потиска 80 к. по ф, 11 57½, 78 к. по ф. 11·40, 76·5 к по ф. 11·05. Пештанска 79 2 к. по ф. 11·40, 76 к. по ф. 10·80. Влашка 79 к. по ф. 10·90, 77 к. по ф, 10· . Подунавска 75 к. по ф. 11. 73·4 к. по ф. 10 65, све на три мссеца.

Кукуруза стара по ф 7·60.

Узанца бележе: жито за пролеће ф. 10·60—10·65, жито за јесен ф. 10·27½—10·30, кукуруз банатски за мај-јун 5·70—5·72, Зоб за пролеће ф. 6·—6 05, за јесен ф. 5 75—5·80.

---

†

С тужним срцем јављамо свима својим пријатељима и познаницима жалосну вест, да нам је драга и незаборављена супруга, односно мати и пуница

ЈЕЛЕНА БУГАРСКИ

рођ. **Ђаковић,**

наконо дуге и тешке болести преминула синоћ у 8. сахата у вече у педесетој години живота свога.

Самртни остатци миле нам покојнице, опојаће се данас у недељу у саборној цркви 10. (22.) августа, у 3 сахата после подне, а за тим ће се сахранити у породичну гробницу на алмашком гробљу.

У Новом Саду 9. (21.) августа 1880.

Велимир Бугарски супруг, **Анна Пајевић** кћи, **А. Пајевић** зет, **Душан Бугарски** син.

Курс бечке берзе 9. (21.) августа.

Сребро — — — — — — — — — — —	—.—
Ц. кр. дукати — — — — — — — — —	5.54
Наполеондори — — — — — — — — —	9.96
Немачке марке — — — — — — — — —	57.70

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско звање срп. основне школе у Рудни распису се овим стечај. Са звањем овим скопчана је годишња плата у готовом новцу 300 ф. за повторну школу 40 ф. за перовођство у цркв. школским седницама и за склапање рачуна истих 20 ф. за писаће потребе 5 ф. за два фата дрва 20 ф. даље од погреба који га позивао буде 50 н. 4 и по ланца добре ораће земље, по ланца градине на усев варива, (на коју учитељ порез царски плаћа) стан састојећи се из две собе, кујне, јеловника, штале, и поред тога баште.

Учитељу спада у дужност осим законом прописаних предмета јоште у цркви при богослужењу и парастосима појати, децу у црквеном појању обучавати, у ускршње посте с већом децом сваки дан на часове долазити а средом и петком на пређеосвећење.

Који од компетената жели ово место получити, нека изволе своје добро инструиране молбонице најдаље до 21. августа као дана избора овомесном школском одбору поднети, наглашује се да само они, који су сомборску препарандију свршили и као учитељи или као приправници истог завода и сада функцирају узсећу се у призрење, други никако.

Који се лично пријавио буде имаће првенство.

У Рудни 1. августа 1880.

АЛЕКСА ПАВЛОВИЋ.

1—3 подпредседник као одборски пуномоћник.

Стечај.

На упражњену катедру професора класичне филологије у великој гимназији карловачкој.

Плата је испитаноме професору 1100 ф.. 100 ф. квинквенала 10% станарине, неиспитаноме ф. 682·50 и 10% станарине.

Потражиоци поднеће своје молбенице и сведочбе високом патронату ове гимназије до 25. септембра о. г. по нов.

У Карловцима 20. августа 1880.

УПРАВА

1—3 гимназије карловачке.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Услед закључка одборске црквене седнице од 24. Јула о. г., издаваће се под закуп на јавној дражби црквено ораће земљиште у једном комаду од 197 јутара, на три године.

Дражба ће се у местној српској школи 15. Августа о. г. по ст. кал. после подне у 3 сата јавно одржавати.

Дражбеник сваки имати ће одмах 10% извикане закупне цене у име јамчевине положити.

Резултат лицитаци је и склоп уговора моћи се код дотичног перовође проучити.

У Бешки 26. Јула 1880.

Председник

3—3 Емилијан Божић.

Школска објава.

Уписивање ученица у српску вишу дев. школу панчевачку отпочиње **30. августа** т. г. по **новом** кал.

Оне ученице, које желе да ступе у први разред ове школе, морају сведочбом ивказати, да су свршиле с добрим успехом четврти раз. основне школе; а које нису свршиле четвртога разреда, морају полагати пријемни испит из предмета, који су за тај разред прописани. Осим тога морају све ученице за први разред ове школе крштеним писмом посведочити, да нису млађе од десет година.

Родитељи са стране имају да се поради стана за своје кћери претходно пријаве управитељу, који ће им у том погледу нужна обавештаја дати.

Панчево 3. августа 1880.

УПРАВА

2=3 срп. више дев. школе панчевачке.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

Уписивање ученица у новосадску срп. вишу девојачку школу за идућу школ. 1880/1 годину почеће 18. (30) августа т. г. а 1. септембра по нов. кал. почеће предавања. Која се до 15 септембра т. г. по нов. кал. не упише, не може после у ову школу примљена бити без дозволе високог Савета школског.

Уписивање је у управитељској писарници пре подне од 8—11, а после подне од 3—5 часова.

Који родитељи ил старатељи желе своју женску децу да упишу у ову школу ваља да понесу собом дечију школску сведоџбу, да њом докажу, да је дете изучило четир разреда основне народ. школе, иначе ће деца подвргнута бити пријамном испиту. Осим тога, ваља да понесу и крштено писмо, ако се дете није у Новом Саду родило, да докажу, да је дете навршило 10 годину живота свога, јер иначе се мора искати дозвола од вис. Савета школског.

Ученице из V. и VI. разреда основне народне школе могу по пријемном испиту прећи одмах у дотичне старије разреде ове школе.

Која се први пут уписује у ову школу плаћа 1 фор. уписнине, а свака плаћа још 2 фор. 50 н. годишње школарине. Од овог се опраштају само оне, које сведоџбом докажу, да су сиромашне.

Родитељи и старатељи, који за своју децу немају сигурна стана, нека се обрате препоруке ради на ову управу; ал свакојако се умољавају родитељи и старатељи дечији, да предходно означе управи овој, где желе своје дете сместити, јер се не може допустити, да се деца ове школе настањују на местима, која управи овој нису с добре стране позната и препоручена.

У Новоме Саду 8. (20.) августа 1880.

Управа

срп. више девој. школе.

ОБЈАВА.

Српска православна црквена општина тителска издаје под закуп на три године, од 1. септембра т. г. до последњег августа 1883. своју земљу „Чевридију“, која лежи на банатској страни, а састоји се из 130 ланаца ораће и 50 ланаца трскокоса.

Лицитација ће се обавити 17. (29.) августа т. г. у 8 сахата пре подне.

Услов је да се припадајући део закупнине сваке године унапред исплатити има.

У Тителу 29. јула (10. августа) 1880.

ТИМА КРЕСТИЋ,

3—3 председник

српске правосл. општине.

Новосађанима и потраживачима

из околине

препоручујемо ове године печених

ДОБРИХ ЦИГАЉА И ЦРЕПА

разне сорте и величине са наше цигљане и црепане у Новом Саду — на тако званом варошком салашу на темеринском друму.

Са купом цигљане и црепане Симе Марковића увећасмо нашу дојакошњу цигљарску радњу, — и удвострученом снагом радном, израђујемо најбољег квалитета, осим **обичне цигље**, још и ове по избор сорте:

за патос и калдрму (тротоар)
цигље квадратне □ веће и мање,
цигље шестоћошкасте веће и мање,
тротоар-цигље за калдрму, веће и мање,
клинкер-цигље,
а тако исто **велике цигље надстрешнице** (Gibl-Gesims-Ziegel)
и цигље за бунаре веће и мање.

☛ ☛ Исто тако препоручујемо

сваке сорте црепа.

У Новом Саду, августа.

Браћа М. Поповићи,

1—3 код „црвене руже.“

Галантериска и белог еспапа трговина

М. П. РАНИСАВЉЕВИЋА

у Панчеву 1—3

потребује два млађа спомоћника и два шегрта, младићи који су 1 или 2 гимназије свршили и добре сведочбе имаду, на краће се време примају.

На краљ. концес. трговачкој школи

у Осеку почињу предавања 15. септембра. — Ученици се темељно изобразују, у заводу пази се особито на негу и васпитање. 3—3

Мориц Најман,

учитељ играња из Будим-Пеште

узима част себи, Вашем благородију обзнанити, да ће своју

ШКОЛУ ЗА ИГРАЊЕ

у којој ће се солидно салонско и конверзационо играње предавати, односно обучавати у дворани код „царице Јелисавете“ 1. септембра 1880. отворити.

Уписати се може дневно у фуксовој књижари.

Часови за обучавање ови су: за децу од 6 до 7, за одрасле 8 сати у вече.

Цена је за читав курс од 5 недеља за децу **6 фор.** за одрасле **7 фор.** половица плаћа се при уписивању, остатак пак, кад се курс сврши.

На захтевање обучава ће подписани и приватно у заводима и кућама по међусобном договору.

Деца од 7—8 година могу такођер предавању игара участвовати, којима сила то доприноша, да у држању тела при стајању, оду и т. д. усавршавају се.

Учтиво се за пријаву умољава

са високопоштовањем

Мориц Најман

1—3 учитељ играња

Одговорни уредник Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.